

OGLAŠAJTE V
NAJSTAREJŠEMU
SLOVENSKEMU
DNEVNIKU V OHIO
★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE OLDEST
SLOVENE DAILY
IN OHIO

★
Commercial Printing of
All Kinds

CLEVELAND, OHIO, WEDNESDAY (SREDA), JUNE 5, 1946

STEVILKA (NUMBER) 110

Delavci pri White Motor Co. so včeraj odšli na stavko

Včeraj ob 11. uri dopoldne je odšlo na stavko 4.000 delavcev pri White Motor Co., katere tovarna za izdelovanje tovornih avtomobilov se nahaja na St. Clair Ave. in E. 79 St. Pri družini je zaposlenih na stotine tisoč ljudi.

Delavci, ki so člani lokalne unije št. 32 CIO United Auto Workers, so enostavno odšli iz tovarne, ko ob uri, do katere je bil biti dosežen sporazum med delavci in upravo tovarne, ni došlo sporočilo, da se je to zgodilo. Stavka se je pričela brez kakšnega najmanjšega incidenta.

Sporazum se tiče samo nove mezdne lestvice

Edino nerešeno sporno vprašanje se tiče mezd. Glede vseh ostalih določb nove delovne pogodbe je bil dosežen sporazum. Stavka zahteva, da družba delavcem prizna 18 centov in pol na uro, brez ozira na prejšnje plače. V znesku 5 do 8 centov, ki so ga delavci dobili v letu tekočega leta, medtem ko družba hoče, da se zadnje plačanje vključi v povprečje 18 centov in pol.

Unija je včeraj naznanila, da bo postavila več kot po šest letov pred vsak vhod v tovarno, medtem ko je predsednik družbe Robert Black izjavil, da je vse delo v tovarni izjemno nevarno zaradi električnih delovnih pomanjkljivosti in močvirja, ki vzhajajo v poplavih.

Novi grobovi

PAULINE ZUPANČIČ
Kot smo že včeraj poročali, je v svojem domu umrla Pauline Zupančič. Doma je bila izjemno Podsmreka pri Višnji gori, zapuščena mater, pet sestra in brate. V Ameriko je prišla leta 1918. Bila je članica društva sv. Ane št. 150 KSKJ, društva št. 24 SDZ in podr. št. 822. Družina je svoječase preživela v Newburghu, pred devetimi leti se je preselila na St. Clair Ave., kjer je prvotno vodila gostilno na 5375 St. Clair Ave., zadnje čase pa na 1245 E. St. Tukaj zapuščena soproga, imela je devet otrok: Ignatius, Lawrence, Pauline, John, Dorothy in Dolores, Edward in Joseph. Pogreb se bo vršil v petek ob 9. uri iz katoliškega pokopališča na 47 St. in Superior Ave. Čas pogreba se bo poročalo jutri.

CATHERINE IDZOJTIČ
Včeraj zjutraj je preminila Catherine Idzajtich, stara 52 let, stanujoča na 7612 Aberdeen Ave. V Ameriko se je nahajala 34 let. Bila je bila iz sela Raich, občina Lovska v Slavoniji. Bila je članica društva sv. Nikolaja št. 1012. Pogreb se bo vršil iz katoliškega pokopališča na 47 St. in Superior Ave. Čas pogreba se bo poročalo jutri.

REDNA SEJA
Nocoj ob 8. uri se vrši redna seja društva Carniola, ki ima 493 TM v Slov. nar. Stanuje na St. Clair Ave. Članice, ki so zaočale s svojo prispevanjem, da se udeležijo polnopravne, posebno se pa prosi članice, ki so zaočale s svojo prispevanjem, da ga poravnajo nocoj.

Izid volitev v Franciji se tolmači kot zmaga za zmerne levičarske elemente

PARIZ, 4. junija—Skoro popolna poročila o izidu volitev v metropolitanski Franciji in Severni Afriki kažejo, da je gibanje republikanskih popularcev napredovalo za okrog milijon glasov, dočim so komunisti napredovali za okrog 140.000 glasov, socialisti pa da so nazadovali za okrog 3.400 glasov.

Ampak številke same na sebi bi se mogoče napačno tolmačile, zlasti v Franciji, kjer se politična slika celo v teku rodov in bistvu zelo malo spremeni in kjer utegne pol milijona glasov imeti učinek revolucije.

Akoravno so popularni republikanci (De Gaulle-ova stranka) napredovali samo za 14 ali 15 več sedežev v ustavodajni skupščini, pa je njihova zmaga dejansko tako velika, da je celotna slika presenetljiva. Komunisti na drugi strani so navzlic malemu zvišanju popularnih glasov doživeli poraz, prav kot socialisti, dasiravno izguba njihovih glasov ni znatna.

Prerokovanja o civilni vojni se niso uresničila

Dasiravno so mnogi opazovalci smatrali, da bo Francija po osvojitvi postala pozorišče civilne vojne — trdilo se je, da je to neizogibno, ker Zed. države niso priznale režima gen. de Gaulle-a pred osvoboditvijo — pa Francija navzlic vojnemu opustošenju in pomanjkanju živila in drugih težav ni kolebnila niti na ekstremno levo, niti na ekstremno desno stran, temveč se zdi, da želi poveriti vladno zmerno levičarskim elementom, ki bodo sledili izključno demokratičnim metodam.

V tem tiči značilnost volitev, ki so se vršile prošle nedelje.

Izid volitev ni zmaga za konservativne elemente

Ker izid volitev za levičarje vseh vrst ni bil ugoden, znajo opazovalci v Franciji in inozemstvu volitve tolmačiti kot zmago za konservativce. Toda tako tolmačenje ne odgovarja dejstvu v tej bistveno komplicirani deželi.

Resnica je, da je edini zmagovalec v volitvah gibanje republikanskih popularcev, katerega pa je zelo težko pojasniti. Amerikanci, ki nimajo podobnega političnega pokreta. Neki pisec v časopisu "Monde" je bistvo tega pokreta precej dobro zadel, ko je te dni zapisal, da gibanje republikanskih popularcev predstavlja "socialna stremiljenja ljudskih mas, ki na obenem ohranjajo visoko vrednost človeške osebe."

Gibanje je pretežno katoliško, toda progresivno

To znači, da republikanski popularci med masami uživajo enako vero in udanost kot komunisti, toda za manj materialistične smotre. To pojasnjuje, zakaj mnogi, zlasti pristaši gibanja samega, poudarjajo, da je novo in revolucionarno, ako ne povsem levičarsko gibanje.

Gibanje urgira nacionalizacijo industrije, prav kot ga urgirajo socialisti, toda je pretežno katoliško in uživa podporo cerkve, ki ni nikdar pridigala revolucije, še manj pa socializma.

Gotovi konservativni katoličani gibanje mrzijo, toda je deležno podpore mnogih gorečih katoličanov in je brez dvoma dolžno mnogo svojega uspeha na novo emancipiranim žen-

Kdo je gospod zaplotnik?

"Amerikanski Slovenec" je zadnji teden priobčil pismo Rev. Jamesa Cherneta iz Sheboygana, Wis. Čitatelje Enakopravnosti bo gotovo zanimalo to pismo, posebno pa še odgovor urednika J. Jericha, zato vse to v celoti priobčujemo:

POIZVEDOVANJE

Sheboygan, Wis.

Dragi g. urednik:—

Mnogo se govori, da članke, ki jih objavljate pod naslovom Lige Katoliških Slovencev in so podpisani z imenom č. g. Alojzija Medica, niso njegovi članki, ampak da jih piše č. g. Ambrožič. Prav tako za članke pod geslom: "Odpri roke, odpri srce", podpisani z imenom "Zaplot" da so tudi pisani in objavljani v "Am. Domovini" po č. g. Ambrožiču. Ali je to res? Bodite tako dobri, da mi to pojasnite. Mnogih drugih se zanima, kaj je za plotom.

Vas pozdravlja,
Rev. James Cherene,
častni predsednik Edinosti.

*

Veleč. g. župnik:—S tem kar prosite, vam ne morem postreči. Najbolje je, da se obrnete na č. g. Ambrožiča sami in upam, da bo vam gotovo vse lepo zaupno in po pravici povedal, kako on to reč rona. — J. Jerich, urednik.

Kratke vesti

TRUMAN PODPISAL ZAKON
ZA ŠOLSKA KOSILA

WASHINGTON, 4. julija. — Predsednik Truman je danes podpisal zakon, po katerem zvezna vlada prispeva denar državam za serviranje kosil učencem v javnih šolah.

★ ★

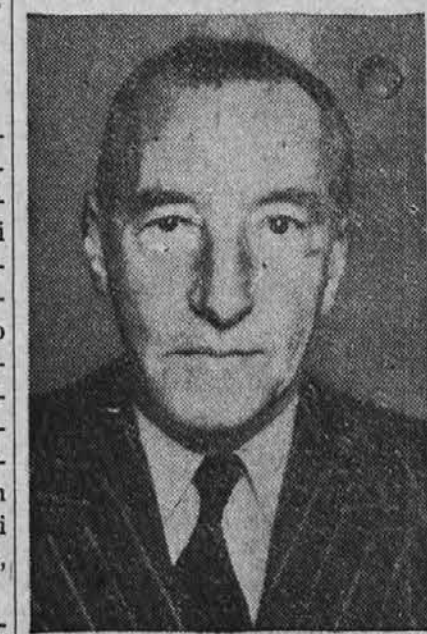
11 OBTOZENIH RADI ZGANJSKEGA ČRNEGA TRGA

WASHINGTON, 4. junija. — Zvezni justični tajnik Tom Clark je danes naznanil, da je zvezna porota v Louisvillu, Ky., napeljala obtožbe proti 11 osebam, da so s prodajo žganja na črnom trgu napravile okrog dva milijonov dolarjev nepostavnega dobička.

POZDRAVI

Pozdrave iz lepe Colorade pošiljajo Joe, Pauline in Marian Birk, ki se nahajajo na potovanju.

BRITSKI POSLANIK

Te dni je nastopil svojo službo novi britski poslanik v Zed. državah lord Iverchapel, ki je nasledil lorda Halifaxa. Novi britski poslanik je bil svoj čas britski poslanik v Rusiji.

Italija bo postala republika

RIM, 5. junija. — Notranje ministrstvo je nocoj naznanilo, da je zmaga za republiko v Italiji "gotova", istočasno pa se neuradno poroča, da je bilo pri nedeljskem referendumu 54 odstotkov glasov oddanih za republiko, 46 pa za monarhijo.

Gradnega poročila o izidu volitev se pričakuje jutri. Podatki ga ima najvišje kasacijsko sodišče v parlamentu.

V volitvah za ustavodajno zbornico so na podlagi obstoječih poročil krščanski demokrati dobili 5.855.000 glasov, socialisti 3.697.000, komunisti pa 3.403.000 glasov.

Zavajalna propaganda generala Andersa razkrinkana

RIM. — (O.N.A.) — Naslednje je zanimiv dokaz za dejstvo, da se propaganda generala Andersa poslužuje vsakega sredstva, ki bi utegnilo preprečiti povratek vojakov njegove armade na Poljsko.

V nedavni izdaji lista "Zycie" — Življenje — naznanja svojim vojakom, da bodo obešeni, ako se vrnejo in jim v dokaz prinaša v stolpcih lista dolgo vrsto iz živga vzetih fotografskih posnetkov. Da so posnetki avtentični, o tem ne more biti nobenega dvoma. Andersovi propagandisti so skrbeli le za to, da je bilo besedilo pod slikami primerno prirojeno njihovim potrebam.

Dne 14. februarja t. l. je prišel list "Nuit et Jour", ki izhaja v Parizu, slike, katere je bil dobil iz Varšave, na katerih je bilo videti obešanje poljskih kolaboratorjev in nemških SS-ovcev, katerim je bilo dokazano, da so bili krivi vojnih zločinov in različnih grozodejstev. Francoski list je objavil popolnoma nedvomno besedilo v tem pogledu.

Slike so bile posnete v zloglasnem taborišču Majdanek.

Krute podrobnosti, katere je bilo videti na teh slikah, so bile izvrstna municija za Andersove propagandiste. "Zycie" je enostavno prineslo iste slike z malo drugačnim besedilom, tako da so moral poljski vojaki misliti, da je taka usoda zalotila njihove tovariše, ki so bili toliko drzni, da so se vrnili na Poljsko.

Poljska ambasada je zdaj objavila v svojem listu slike in besedilo, ki so bile objavljene v francoskem listu "Nuit et Jour".

Kaže, da se bodo renti povišali

WASHINGTON, 4. junija. — Razprava v kongresu glede podaljšanja OPA zakona kaže, da bo zvezna kontrola cen v splošnem zelo ohromljena, in ena posledica tega bo, pravijo uredniki OPA, da bo urad OPA proti lastni volji primoran pristati na zahteve posestnikov za splošno povišanje stanarin.

Odkar je stopil v veljavo zakon za kontrolo cen, je urad OPA dovolil zvišanje v vseh panogah narodnega gospodarstva, toda stanarine so danes iste kot so bile leta 1942, ko je postala kontrola polnomočna.

Ako se dovoli zvišanje stanarine, bo prizadetih 15 milijonov in pol stanovanjskih poslopij v deželi, ki je za svrhu rentne kontrole razdeljena v 520 okrožij.

Senat odobril vojaško službo za mladeniče pod dvajsetim letom starosti

Po tem zakonskem načrtu bi se mogli novačiti moški med 18. in 45. letom za okupacijsko službo

WASHINGTON, 4. junija—Senatna zbornica je danes podprla zunanjo politiko Trumanove administracije s tem, da je odobrila novačenje mladeničev pod 20. letom starosti za okupacijsko službo do 15. maja prihodnjega leta.

Senat je obenem s 53 glasovi proti 26 glasoval za zakonski načrt, glasom katerega bi bili vsi moški od 18. do 45. leta starosti, ki niso do sedaj služili v armadi, podvrženi vojaški službi za eno dodatno leto.

Odobrene so tudi višje plače za prostovoljce

Senatna zbornica je potem skoro brez vsake debate odobrila predloge za zvišanje plač prostovolcem v znesku 425 milijonov dolarjev, za oprostitve znanstvenikov in dijakov, ki študirajo znanost, vojaške službe in da se vse veterane razen male izjeme oprosti službe po zakonu za obvezno vojaščino.

Končno glasovanje glede podaljšanja zakona za obvezno vojaščino je bilo odloženo do jutri.

Bevin trdi, da Sovjetska unija meče ovire na pot mednarodni sporazumnosti

LONDON, 4. junija. — Zunanji minister Ernest Bevin je danes tekom zunanje-politične razprave v parlamentu imel govor, v katerem je rekel, da je ruska ideja, da bi se moral svetovni sistem sprejeti širok svet, postala "velika ovira za mir."

Bevin je podal splošni pregled zunanje političnega položaja in urgiral Rusijo, da dvigne "železni zastor," o katerem je rekel, da zastira vzhodno Evropo. Dejal je med drugim, da nobena država ne sme postopati, kakor da se mora radi njene lastne varnosti žrtvovati varnost vsake druge države.

Zunanji minister je rekel, da ni dvoma, da vsi narodi želijo mir in varnost in da so pripravljeno živeti v miru med seboj, potem pa je pristavil: "Medtem ko so Zed. države po prvi svetovni vojni stopile v izolacijo, pa danes vsakdo v zapadni hemisferi kot drugod na svetu priznava, da je ohranitev miru problem, ki se enako tiče vsega sveta."

Poglavitna potežkoca danes je, kako doseči sporazum med zapadom, ki ima enako kulturo in podobne tradicije, je rekel Bevin, in pa med velikim slovenskim ozemljem, čigar zgodovinski razvoj se razlikuje od razvoja zapada.

PRESTALA OPERACIJA

V Huron Rd. bolnišnici je prestala operacijo Mrs. Rose Glavich, žena Johna Glavich, 1277 E. 169 St. Obiski so sedaj dovoljeni in prijateljice so vabljene, da jo obiščejo. Želimoj, da bi čimprej popolnoma okrevala!

ZAROKA

Mrs. Mary Strazisar, 19201 Kewanee Ave., sporoča, da sta se zaročila njena hčerka Mary in Albert Yanchar, sin Mr. in Mrs. James Yanchar, 21161 Goller Ave. Mladi par se bo poročil 4. julija. Bilo srečno!

Vesti iz življenja ameriških Slovencev

Diamondville, Wyo. — Dne 28. maja je umrl Joseph Rolih, tajnik društva Bratje miru št. 253 SNPJ. Rojen je bil v Zagorju pri St. Petru na Notranjskem pred 54 leti. Tukaj zapuščena žena, hčer Frances, poročena Kominski, dva vnuka in sestro Mary Provič, v starem kraju pa brata. Pokojni je bolehal več mesecev.

V poslanski zbornici se obeta borba glede zakona

Medtem ko se jutri obeta oster boj radi republikanskega dodatka za podaljšanje zakona za obvezno vojaško službo podaljša samo do 15. februarja, dalje, da se prepove novačenje 18 in 19 let starih mladeničev in da se do 15. oktobra prepove novačenje vseh moških brez ozira na starost.

Povsem drugačen pa je položaj v poslanski zbornici, ki je že glasovala, da se zakon za obvezno vojaško službo podaljša samo do 15. februarja, dalje, da se prepove novačenje 18 in 19 let starih mladeničev in da se do 15. oktobra prepove novačenje vseh moških brez ozira na starost.

Poglavitna potežkoca danes je, kako doseči sporazum med zapadom, ki ima enako kulturo in podobne tradicije, je rekel Bevin, in pa med velikim slovenskim ozemljem, čigar zgodovinski razvoj se razlikuje od razvoja zapada.

PRODUKCIJA ALUMINIJA NA RUSKEM

LONDON, 29. maja (O.N.A.) — Radio Moskva je poročal, da je bil v tvornici aluminija v Bogoslovsku uveden obrat na podlagi elektrike, ter da je nedavno tvornica praznovala eno leto obstoja.

Ravnatelj tvornice, inženir Pavlov, je izjavil ob tej priliki, da bo produkcija potrjena do konca tretje ptiljetke. Okrog leta 1950 pa je pričakovati glasno te izjave, da bo ta tvornica sama proizvajala toliko aluminija kot vse druge tvornice v Sovjetske unije skupaj. Ta obrat na podlagi elektrike je prvi v področju Sovjetske unije.

25-LETNICA POROKE

Poznana Mr. in Mrs. John Stopar, 21170 Tracy Ave., bosta v nedeljo, 9. junija obhajala 25-letnico njihove zakonskega življenja. K srebrnemu jubileju jima prijatelji in znanci čestitajo ter želijo vse najboljše, da bi obhajala tudi zlati jubilej.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Clevelandu in po pošti izven mesta):
For One Year—(Za celo leto) \$7.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.00
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.50

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
For One Year—(Za celo leto) \$8.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.50
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.75

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
For One Year—(Za celo leto) \$9.00
For Half Year—(Za pol leta) 5.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March, 1879.

104

ORGANIZIRANA NETOLERANCA V AMERIŠKI PROŠLOSTI

Plameneči ognjeni križi in vihrajoče bele halje ameriškega Ku Kluxa Klan so spet na pozorišču v Ameriki. V deželi, ki je zgrajena na principih enakopravnosti in svobodo veroizpovedi, je te vrste polpolitična organizacija nekaj grobo ogabnega. Navzlic temu pa moramo priznati, da so se te vrste tajne organizacije pojavile v tej republiki že v njenem začetku samem. Vendar pa opazimo, da se je poradi tega pojavil tudi močan odpor proti takim skupinam, ki so bile v nekaterih slučajih zelo močne in vplivne. Večina ameriškega ljudstva je bila in je proti te vrste organiziranim polpolitičnim bandom. V splošnem so te vrste organizacije postavljale v ospredje idejo superiornosti domačinov (tu rojenih belcev) ter protestantovskega elementa. V 19. stoletju so bili v tem pogledu najbolj aktivni člani in pripadniki znane teroristične organizacije "Know Nothings" ter prvotna organizacija Ku Klux Klan. Te organizacije so bile tajne politične ali pa polpolitične skupine, katere bi se kaj lahko označilo kot nekaj neizogibnega v razvojni dobi dežele kot je naša, ki je prispejala na višek industrijskega in tehničnega razvoja v desetletjih namesto v stoletjih. Ali kakor so se te organizacije pojavljale v gotovih dobah razvoja dežele, so tudi razpadale z razvojem vred.

Prva tajna politična organizacija te vrste v Ameriki je bila znana pod imenom Grand Council of the United States of North America (Visoki svet Zed. držav Severne Amerike). Članstvo ozir. pripadniki te organizacije so se nazivali "Know Nothings." Ta organizacija je bila naperjena predvsem proti tujerodcem in proti rimsko-katoliški veri, ozir. proti katolikom v tej deželi. V letih 1854 in 1855 je potegnila za seboj veliko število pripadnikov in je tudi zmagala na lokalnih volilnih listah v več državah. Vsekakor pa politična zgodovina beleži dejstvo, da je zmagala, ker se je v svojem programu ognila vprašanja sužnosti. Na ta način je nekaj časa igrala vlogo kompromisne stranke v času, ko se je v deželi razvijala kriza baš radi tega vprašanja. Končno pa tudi "Know Nothings" niso mogli nadaljevati politike ptiča noja z ozirom na vprašanje sužnosti in tako se je njihova stranka nazadnje ob tem vprašanju razbila. Pripadniki stranke pa so se zatekli povečini v tedanje republikansko stranko ter so jo skoro razbili. Slabega slovesa in imena, ki so ji jo prinesli "Know Nothings" se je republikanska stranka otresla šele l. 1860, ko je v svojem programu obsodila sovražno postopanje proti tujerodcem. Abraham Lincoln, ki je bil kandidat republikanske stranke, se je odprto izjavil glede "Know Nothings" že v letu 1855, ko je dejal: "V. početku smo kot ljudstvo izjavili, da je vsak človek rojen enakopraven, a sedaj se to čita kakor 'da smo ustvarjeni kot enakopravna bitja vsi razen črncev.' Če pa pridejo na oblast 'Know Nothings' tedaj se bo to čitalo takole: 'Vsi ljudje smo ustvarjeni enakopravni razen črncev, tujerodcev in katolikov.'"

Če bi bil Lincoln živel in usmerjal smernice dežele tekom dobe rekonstrukcije, ki je sledila civilni vojni, tedaj bi nemara nikdar ne imeli Ku Kluxa Klan na našem jugu. Ime te tajne organizacije izhaja iz grške besede kuklos, ki pomeni krog ali krožek. Organizacija se je najprej pojavila v državi Tennessee v l. 1866, za časa, ko je za kratko dobo prešla vlada južnih držav v roke na novo osvobojenih črncev in belcev, ki so smeli ohraniti volilne pravice, ker se niso udeležili borbe na strani konfederacije in je niso podpirali. Razumljivo je torej, da so se v ku-kluksklanovske vrste zatekli taki, ki so zgubili volilno pravico radi nudenja svoje podpore Konfederaciji. Ti so hoteli ponovno vzpostaviti "nadvlado belih" na jugu dežele. Plameneči križi, bele halje in pokrivala, za katerimi so se skrivali, da so mogli izvajati terorizem nad izbranimi žrtvami in prebivalstvom, vse to je bilo del prizadevanja, da se črncem prepreči izvajanje njihove pridobljene volitvene pravice. Tajna teroristična organizacija pa je bila kmalu razpuščena, ker je bila poslana zvezna milica, da napravi red in mir. Ali navzlic zatrtju organizacije je ostal živ njen duh in pa tradicija, kar se je najbolj pokazalo l. 1915, ko je Ku Klux Klan nanovo oživel.

Od onih časov je bil storjen poskus organiziranja še

ene tajne politične organizacije, ki je bila namerjena predvsem proti rimskim katolikom v tej deželi. To je bila American Protective Association, ki je izdajala z mržnjo prežeto literaturo ter je tudi imela nekaj vpliva v lokalni in splošni politiki dežele. Američani po večini niso verjeli trditvam te organizacije in tudi niso nasedali njih propagandistom, ki so širili histerijo strahu ob času volitev. Volilci so svojo tozadevno nebržnost najbolj pokazali, ko so n. pr. v katoliških okrožjih izvolili protestantovske kandidate in obratno. Ko je prišla špansko-ameriška vojna je A. P. A. nekako izginila. Na dan so prišla druga vprašanja, ki so Američane bolj zanimala—klica predsodkov in nestrpnosti pa je le ostala.

Leta 1915, kot že omenjeno, je Ku Klux Klan spet dvignil glavo ter nekako združil v sebi vse tleče sovraštvo in mržnjo ter bojazen, ki je ostala za ostalimi tajnimi organizacijami te vrste, a obenem je to pot podpiral mržnjo proti Židom—Lincoln bi bil torej lahko k svoji izjavi o netolerantnosti pridodal še to, da spadajo med neenakopravne tudi ameriški državljani židovskega izvora.

Novo divjanje Ku Kluxa Klana, ki je bilo zdaj naperjeno kar proti štirim ameriškim skupinam—črncem, tujerodcem, katolikom in židom—je tvorilo veliko opasnost idealom, na katerih je bila zgrajena ta dežela. Iz juga se je organizacija namreč raztegnila tudi na sever ter je izvajala precejšnjo politično silo, kajti ob višku njenega vpliva je štela milijone članov. Notranja trenja in razgaljanja korupcije v organizaciji sami, posebno v državi Indiani, pa so znatno razmajala njene temelje čemer je sledil stopnjevalni razpad. Docela pa tudi to pot ni izginila, pač pa se je ponovno pojavila v letih krize, ko so se organizirali srebrno-srajniki in druge slične mržnje nedeže organizacije. Zadnja vojna je za kratko dobo potisnila tajne organizacije v kot, ali zdi se, da doba rekonverzije daje te vrste gibanju ugodne razmere vsled neurejenih ekonomskih in političnih problemov, na račun katerih nestrpni elementi kujejo svoj kapital in iščejo grešnega kozla, na katerega hočejo zvrtniti krivdo za vse kaotične razmere in gospodarske zapreke in težave. Tako vidimo, da se Ku Klux Klan ponovno udeležuje v več državah, prav kot v dobi po prvi svetovni vojni. Na srečo pa smemo upati, da bo ameriško ljudstvo zopet pokazalo, da je zmožno stopiti na prste temu ponovnemu izzivanju principov, na katerih sloni zgradba naše dežele.

PISMA IZ STAREGA KRAJA

Obširen opis dogodkov v vasi Uševke

Poznana Mrs. Mary Pančur-Terlep, stanujoča na 15501 Lucknow Ave., je pred nekaj dnevi prejela štiri zanimiva pisma. Dvoje pisem sta ji pisala njena dva brata, France in Janez Pančur, slednji je pred leti živel v Ameriki; dvoje pisem pa je pisala njena prijateljica. Vsi trije so doma iz Uševke pri Kamniku na Gorenjskem. Njena sestra Pavla, omožena Jeras, pa ji piše iz Mekinje. Pisma so sledeča:

"Uševke, 25. decembra, 1946. "Draga mi sestra Mici!

"Naznanim Ti, da sem dobil Tvoje pismo, katerega sem bil zelo vesel. Dobil sem ga ravno za božič, tako si mi pripravila res bolj vesele božične praznike. "Danes je sveti večer in jaz Ti pišem to pismo še vseeno v ža-

losti, ker še nismo vsi skupaj. Naj začnem pri onem, kar Tebe bolj zanima, zaradi očeta. Oče so že pmlri 23. maja, 1944, pa me ni bilo doma. Kakor mi sedaj žena pripoveduje, je bilo zelo hudo. En mesec so ležali in jih je morala kar prekladati in vsaki dan je mogla priti za njimi in bila je kar sama, ni bilo nobene, da bi ji pomagal. Johana-va žena je prišla enkrat, pa ni mogla več in je rekla, da ona te- ga ne prenese. Drugi si pa niso upali priti v našo dolino, ker je bilo tukaj veliko partizanov. Če pa te ni bilo, so bili pa Nemci, vseh, kradli, kar jim je bilo ali pa naši izdajalci. Pa to pišem na drugem mestu in naj se povrnem nazaj k domačim stvarim.

"Tako sta otala prepuščena sama sebi. Pa si ne boš mislila, da so bili zato reveži, da niso imeli postrežbe. To Ti povem, da cna je ravnala z njimi kakor s svojim očetom in še lepši. Se demnajst let sta bila skupaj, pa se nista nikdar sporekla. In tudi očetu vsa čast, bili so dobri in ho- z vsako stvarjo zadovoljni. Bog stó. Velikokrat je imela naper- jim bodi milostni sodnik. Toliko vedala, kje sem. A ona je hrabro- vala, da sta plačala vse pogreb- ne stroške.

"Sedaj naj pa preidem na moj položaj in na mojo družino. Če bi Ti mogel popisati vse, kar sem doživel, Ti bi napisal debelo knjigo. Pa to je nemogoče. V glavnem Ti popišem, kolikor Ti bom mogel. Najprvi je šel sin Janko, ko je bil komaj v 16 letu, je moral iti na delavno služ- bo v Nemčijo in je rekel in tudi jaz sem mislil tako, ko naredi delavno službo šest mesecev, po- tem bo prišel na dopust in po- tem ne bo šel več nazaj. Minilo je šest mesecev in ni dobil do- pusta, je šel kar k vojakom. Ga- še danes ni domov. Ravno sedaj zelo vesel. Dobil sem ga ravno za božič, tako si mi pripravila res bolj vesele božične praznike. "Danes je sveti večer in jaz Ti pišem to pismo še vseeno v ža-losti, ker še nismo vsi skupaj. Naj začnem pri onem, kar Tebe bolj zanima, zaradi očeta. Oče so že pmlri 23. maja, 1944, pa me ni bilo doma. Kakor mi sedaj žena pripoveduje, je bilo zelo hudo. En mesec so ležali in jih je morala kar prekladati in vsaki dan je mogla priti za njimi in bila je kar sama, ni bilo nobene, da bi ji pomagal. Johana-va žena je prišla enkrat, pa ni mogla več in je rekla, da ona te- ga ne prenese. Drugi si pa niso upali priti v našo dolino, ker je bilo tukaj veliko partizanov. Če pa te ni bilo, so bili pa Nemci, vseh, kradli, kar jim je bilo ali pa naši izdajalci. Pa to pišem na drugem mestu in naj se povrnem nazaj k domačim stvarim.

"Tako sta otala prepuščena sama sebi. Pa si ne boš mislila, da so bili zato reveži, da niso imeli postrežbe. To Ti povem, da cna je ravnala z njimi kakor s svojim očetom in še lepši. Se demnajst let sta bila skupaj, pa se nista nikdar sporekla. In tudi očetu vsa čast, bili so dobri in ho- z vsako stvarjo zadovoljni. Bog stó. Velikokrat je imela naper- jim bodi milostni sodnik. Toliko vedala, kje sem. A ona je hrabro- vala, da sta plačala vse pogreb- ne stroške.

sem bil v domačem kraju. Dva- krat sva še govorila medtem, po- tem so me pa poslali na Dolenjsko. Ves čas odsotnosti sem bil tam doli, tako niso vedeli nič o meni in tudi jaz nisem vedel nič, kaj je doma. Pa naj so bili trdno prepričani, da me ni več med živimi, so že molili za pokoj mo- je duše. Tudi jaz nisem mislil, da bi jih še dobil doma žive in zdrave.

"Pa hvala Bogu, družina je bi- la še doma, čeravno so drugo- skoro vse odnesli. Da Ti povem, da sem skoro popolnoma uničen. Prišel sem domov v civil 18. ju- lija 1945. Nimam kaj za obleči, ker nekaj obleke sem vzel s se- boj in drugo so mi pobrali Nem- ci. Saj lahko veš, da je dosti, ker so še zajce pobrali s hleva in na vse zadnje so vzeli še Joža, da je šel kopat strelske jarke na Trojane. Tam je bil en me- sec, čeravno je star šele 15 let.

"Potem pa Ti primerjaj, ker piše, koliko si prejkakala za si- nom in koliko je prestala moja žena. Pa sem Ti napisal samo malo. Kar sem pa jaz doživel na Dolenjskem, Ti bom pa v drugi- napisal. Kar se tiče bratov in sestre Pavle, je pa takole: Jer- nej je tudi prestal veliko strahu, ker je imel tri sinove v partiza- nih. Je zmerom čakal, kedaj ga bodo selili, pa je bil toliko sre- čen, da so ga pustili. Povrh vse- ga tega pa še zmerom borbe in bombardiranje. Pa tovarna je ostala cela.

"Johanov Andrej je bil tudi in- je še sedaj pri vojakih. Naj ome- nim, da so Jernejevi sinovi osta- li vsi živi. Jaka, on pa ni posku- sil nič hudega; otroci so še pre- majhni in tudi sam je živel brez skrbi, ker v Mekinjah je bila močna nemška in domobranska postojanka. Pavla je pa bolj re- va, ker ima šest otrok in mož je bil pa tudi deset mesecev pri partizanih, drugače je bila pa brez skrbi.

"Vprašuješ, kakšne borbe so bile za Kamnik, pa bile so že, a ne tako hude in tudi bombardir- ran ni bil nič, tako da je ostal cel. Jaz sedaj zopet delam na smodnišnici; 17 mesecev sem bil v partizanih, nisem zaslužil nič in doma družina brez vseh sred- stev. To si predstavljam, da je bilo hudo in povrh pa še zme- rom s puško v roki kateri stal v hiši.

"Naj Ti omenim še to, da sa- mo v Uševku je bilo 15 žrtev in pri Bleku je vse požgano, bili so trije fantje in, danes ni no- benega.

"Končno Te pa prosim, ako Ti je mogoče poslati kakšno pod- poro v obleki in tudi brata Jur- ja prosim, ker tukaj sedaj ni za dobiti obleke. Veliko so poslali že ameriški Slovenci, pa tišto gre vse za tiste, ki imajo vse po- žgano in za sirote, ker zima je tukaj. Jaz ne morem drugam kot v tovarno.

"Sedaj Te pa srčno pozdravim kakor celo Tvojo družino in Ti bom drugič nadaljeval mojo Kalvarijo. Pozdravi tudi brata Jurja in njegovo družino. Tvoj brat

"France Pančur."

Pismo od brata Janeza Pančur pa opisuje sledeče dogodke:

"Uševke pri Kamniku, 26. decembra 1945

"Draga mi sestra Mary!

"Danes sem se odločil, da Ti napišem par besed na tisto pi- smo, ki si ga pisala bratu Fran- cetu 25. oktobra 1945.

"Ti ne bom veliko pisal, ker to se ne da popisati, koliko gorja in krivice, ki so jo ljudje pre- stali zaradi okupatorja in še več zaradi domačih izdajalcev. Pa hvala Bogu, nekaj nas je še ži- vih ostalo, smo pa tisti bolj 'ta- pravi'.

"Oče so umrli 23. maja 1944; ravno 83 let so spoznili, umrli so naravne smrti. Zaradi vojne in domačih izdajalcev jih je pa sa- mo v Uševku padlo 15. Jer- nej je imel dva sina in hčerko v domači vojni. Od Pavle mož je bil tudi v domači vojski. Naš Andrej je tudi še zmeraj v voj-

ski. Jaz sem pa bil kar doma, ker sem že star, koristil sem jim pa- več kot trije partizani. Z vsem sem jih podpiral, z živežem, obleko in obutvijo. Ti povem en primer, to je bilo 29. maja 1944, ugal se je en aeroplan, ameri- kanski in je posadka poskakala iz njega in na mali planini je padel doli in še dva moža z njim, seveda sta zgorela, eden mož je padel pa na Kužno. Seveda se niso znali z njim pogovoriti, so po mene poslali, tako da sem imel čast po 15 letih spet z Ame- rikancem govoriti. Pa sva se kar dobro pogovorila. Bil je doma iz Texasa, sin enega Španca, bil je nekak oficir. Bil je tudi neko- liko poškodovan, bos in golo- glav, samo overalls (površne hla- če) je imel na sebi. Potem sem ga pa vprašal, kam hoče iti, ali v Titovo vojsko ali k Švabom. Švabov se je pa tako bal, da ga bodo ustrelili, če ga dobijo. Po- tem sem ga oblekel in poslal v partizansko bolnico.

"Mary, Ti naznanjam, da je šlo leta 1944 in 1945 na tisoče ameriških aeroplanov nad nami vsaki dan. Tu se je kar zemlja majala. Ti odkrito povem, da mi je bilo dolgčas po aeroplanih, ko je bilo konec vojne. Bombar- dirali pa niso okrog nas kaj do- sti, Kamnik samo enkrat, Ljub- ljano pa tudi enkrat, Jesenice dvakrat, to se reče Amerikanci in Angleži. Osvobodilna fronta pa je proti koncu ustavljala pro- met na železnici in cesti avtomo- bile, tako da se nisi smel na ce- sto prikazati. Drugače so pa bi- li hudi boji okrog Kamnika, Srajanah, Čarna, Gornja sela, Tuhinska dolina dol do Nevel. Šole, mostovi, to vse je v razvali- nah. Na Varpolah je veliko po- žganega. Pri Anzelni, Kobivar- ju, Gubarjevem hišniku in Brir- cu, na Kavranu ni ene hiše, pa Tuhinj so cele vasi požgane. To je bilo grozno.

"Nemci so tudi kar v hišah ljudi privezali in zažgali in v ogenj metali, kar jih ni šlo v gmajno. Jaz sem bil dvakrat za- prt in me je vsakokrat tovarna vzela ven. Štefka je bila tudi v logarju par mesecev, potem je bilo pa konec, drugače bi pa še bila tam, ne vem koliko časa. Mojo ženo so tudi dvakrat pre- botali domači izdajalci, podoma- če smo jim rekli 'cujnarji' ali ta- beli. Ti so bili najgrši, niso dru- gega delali kakor kradli, poži- gali in ljudi pobijali.

"Naš Jaka je pa žadosti dobro vozil, to pa zato, ker ni imel no- benega v partizanih. Mene so pa zato tako imeli na piki, ker je bil Andrej v partizanih. Ti po- vem še to novico, da se je ože- nil Andrej doli na Stajerskem pri Brežicah. Je bil enkrat ran- njen in so ga pri dotični hiši zdravili, se je pa medtem sezna- nil z domačo punco, sedaj jo je pa poročil...

"Mary, tudi Ti pišeš, da imaš sina Johana v ameriški ar- madi v Nemčiji. Večkrat sem si mislil, da nas morda pride obis- kat, ker so večkrat prišli Ameri- kanci v Kamnik, so pripeljali internirance iz Nemčije; enkrat sem še govoril z njimi...

"S tem bom končal in oprostite moji slabi pisavi, že nisem pi- sal, odkar je bila vojska in še to pismo pišem pri luči, povrh pa še slabo vidim. Sedaj Te naj- srčneje pozdravljam, kakor tu- di moža in fante in Vam želim veselo in srečno novo leto, ka- kor tudi cela moja družina. Tvoj brat

"Janez Pančur."

Naslednje pismo je pa napi- sala sestra Pavla in je opisano podrobno takole:

"Mekinje, 21. marca 1946.

"Draga mi sestra!

"Predno Ti kaj več pišem, Te vsi prav srčno pozdravljamo ka- kor tudi celo Tvojo družino.

"Mogoče se Ti bo zdelo čudno, ko se jaz oglašam. Celot vojsko mi je bilo žal, ker Ti nisem prej večkrat pisala, ko bi Ti bila lah- ko, med vojno bi Ti bila rada, pa nisem mogla. Oglubim Ti pa, da Ti bom pa sedaj večkrat pisala.

"Danes me je srečala v Kam- niku Kužnarča in mi je poveda- la, da si ji pisala in jo vprašala, kaj je z nami in mi je rekla, da Ti je tudi že odpisala. Jaz bi Ti bila zelo rada prej pisala, pa nisem imela Tvojega naslova. Grem prav malo domov, odkar so oče umrli. Vidi, Mica je bila švabobranka, ko ni bilo France- ta doma. Seveda, kar so bili nje- ni starši, to je, morala biti tudi ona, saj so jo pa tudi z vsemi podpirali; je imela vsaj katere- ga, da ji je pomagal v teh težkih časih. Toda vseeno, jaz nimam tistega spoštovanja do nje, ko bi ga smela imeti. Belogardiste jaz sovražim do smrti. Tudi samega vraga bi ne mogla bolj sovražiti.

"Koliko gorja so mi napravili belogardisti, Ti sploh ne morem popisati. Kolikokrat so me tepli in moje otroke, ne morem nobe- nemu povedati. Pa vedi, to niso bili Švabi, to so bili domačini (domobranci ali belogardisti, ali- pa švabobranci). To so pobi- jali slovenskega naroda. Ti so bili veliko grši kot gestapovci. Enkrat so me tako stegli, da ni- sem dva meseca nič na oči vi- dela, sem mislila, da bom za- zmirom slepa. Potem me je pa en naš partizanski zdravnik po- polnoma pozdravil. Otroka so mi zmeraj strašili, da bodo ma- mo vzeli in zaprli, hišo pa po- žgali. Večkrat so jih tepli in tu- di streljali za njimi zato, ker so bili otroci 'bandita', in to bi tu- di napravili, toda niso imeli nič časa. Prej so prišli naši hrabri partizani in so nas osvobodili iz tega pekla.

"Kdor je kaj poskusil in pre- stal in kdor je bil trikrat v bun- kerju pri gestapovcih, tako po- vrhu pa še od švabobranov te- pen biti, ta ve kaj je svoboda. Trikrat so me imeli v bunkerju gestapovci in me tepli, da bi iz- dala partizane. Enkrat smo bile s Štefko skupaj tepeni in zapr- ti. Štefko so hoteli kar ustreliti, mene pa s stolom pobiti in tud- naju bi, da se ni neki Nemec za- vzel zame, ko me je poznal. Me- ne so spustili, Štefko pa dali v internacijo. Štefka je zelo veki- ko delala za naše borce in še več je pa prestala zaradi njih. No, pa nič zato, saj se je vrnila na- zaj med nas."

Štefka in Andrej sta hčerka in sin od mojega brata Johana ki se je pred letim nahajal tukaj v Ameriki.)

"Andrej se je tudi zvesto boril in bil zelo ranjen. Težko ranjen je ležal tam nekje visoko v hri- bih pri Trbovljah pri nekem kmetu. Ga je zdravila ena tova- rišica in jo je sedaj tudi vzel za ženo. Je pa še zmeraj pri voja- kih, ima veliko saržo pri poli- cistih.

"Kakor Ti je znano, je bil mo- ž tudi v partizanih. Ko je šel, je bil tamali otrok star osem dni, povrh pa še pet drugih, najstarejši je pa bil 13 let, potem pa že več, kako mi je bilo, kako se mi je godilo in kako smo no- sile v hribe z Leskovčevco Jesi- hanco in Mici partizanom jesti. Zakaj je šel mož tako hitro v partizane, Ti pišem v drugič...

"Nemci so nam vse pokradli, zato je še sedaj bolj slabo s hra- no. Pa vse bomo prestali, samo da smo rešeni tirana, da smo v zlati svobodi. Mož je prišel do- mov kot invalid, je bil ranjen v nogo. Pa saj ima doma delo, je kolar, mu ni treba dosti hoditi. Tistarejši moj sin je pa šel že tudi po svetu, šel je na Češkoslo- vako se učiti v tekstilnico za- valke. Šel je na državne stro- kalca. Šel je na državne stro- ške, oziroma država ga je sama dala, kar je tudi veliko delal za borce, čeprav je bil še zelo mlad, pa vseeno jim je veliko znesel v hrbe. Velikokrat me je skrbelo, ali bo prišel nazaj ali ga bodo sovražniki ujeli, pa jo je prav srečno zvožil. Sedaj pa bo že 16 let star; če se bo hotel učiti, se bo še lahko naučil, se ima še dve leti za učiti. Drugi bo pa tudi 14 let star. Imam namreč pet fantov in eno punčko...

(Dalje na 3. strani)

BUDHIN DEMANT

GUSTAV LE ROUGE

(Nadaljevanje)

...znanzi vlaki nekaterih ame-
...družb so tako skrbno in
...opremljeni, da nam
...spalni in jedilni vozovi o
...ne morejo dati niti pojma.
...taku so: bar, jedilna dvora-
...salon. Prodajalci časopi-
...knjig in osvežil hodijo od
...ga konca do drugega in go-
...na brezžične telegrafije in te-
...na dovoljuje potnikom, da
...v stalni zvezi s svojimi ban-
...ali tovarnami, in da igra-
...na borzi, ne da bi zapustili
...ga oddelka v vagonu.
...tadaj na vsakem vozu je ši-
...na ploščad, kjer sedijo pot-
...ob lepem vremenu in ka-
...na prostem ter naslonjeni
...ogradio gledajo mimohiteče
...rajine.
...nel je sedel v zadnji voz,
...se je nahajalo le kakih de-
...potnikov.
...ak je že zapustil rodovitne
...rnijske planjave in vozil
...belenih dolinah, namakanih
...starih gorskih rek, v senci
...voj platan in ceder. V dalja-
...je skupina Kordiljer dvi-
...je jasno vijoličasto nebo in
...svoje konice in ognjeni-

...se je bližal zapuščenim
...nam ob mehiškanski me-
...ju banditov in prerijskih
...popečev.
...anje lokomotive je Lione-
...časni uspavalo, zaprl je oči
...Naenkrat je naglo od-
...ni.
...elo se mu je, da je nekdo
...imel ime g. Swanna.
...nel se je mencajočih oči
...eval, ali ni morda sanjal,
...tu se je prikazal na dru-
...koncu vagona majhen za-
...in glasno zaklical:
...Brzjavka za gospoda

...az sem Swann, je dejal
...ki je sedel Lionelu na-
...el je ponujeno modro pi-
...Zamorček se je vrnil na
...konec vlaka, kjer je bila
...na brzojavna postaja.
...nel Brady sedaj ni čutil
...poželjenja, da bi nadalje-
...voj spanec. Opazoval je g.
...na, ki je čital svojo brzo-

**POSEBNO ZANIMIVA
ROKOBORBA**

Geo. Temple

...nocojšnjemu vzporedu v
...ni orožarni so vključeni
...eri izmed prvakov v roko-
...bno zanimanje bo vzbudi-
...novanje v spopadu med
...e Temple, ki je brat zna-
...nske igralke iz otroških
...Harley Temple, kateri se
...kari-in-pol-letni službi pri
...ni spoprijel z Ircem Pat

...ni zanimiv spopad bo med
...nacionalcem Julius Strong-
...in popularnim Dean Det-
...Strongbow tehta 280 fun-
...je izurjen v rokoborbi,
...nerava povzročiti Detto-
...tehta kakšnih 60 funtov
...veliko preglavice.
...lovovski rokoborec Fred
...e bo zopet ta teden spo-
...z Lee Henning. Oba sta
...na kot divja borca in sta
...po daljšem obnavljanju
...za nastop, kajti oba
...za veliko izgubiti, oziroma
...ni bo v spoprijemu pora-

publikanski popularce in je dr-
žal svoj portfelj s podporo ko-
munističnih članov kabineta, na
ljubo katerim je vedno pazil, da
ni nikdar zavzel stališče na
strani zapadnih sil napram Sov-
jetski uniji.

**Nova vlada bo sestojala
iz vseh vodilnih strank**

Bidault je dal razumeti, da
ako mu bo poverjena sestava
nove vlade, bo skušal formirati
kabinet z zastopstvom vseh vo-
dilnih strank. Komunistov tudi
ne bi mogel ignorirati, ker nav-
zlic izidu volitev kontrolirajo
Generalno delavsko konfederaci-
jo, katere sodelovanje je važno
za vlado.

Zmaga gibanja republikanskih
popularov pomeni, da bo stran-
ka imela okrog 28 procentov
glasov v ustavodajni skupščini
in da bo v močni opoziciji na-
pram ostalima dvema velikima
strankama. S praktičnega stali-
šča to ne utegne pomeniti dosti,
važno pa je v sferi filozofije, ki
je v Franciji tesno zvezana s po-
litičnim delom.

**Pisma iz
starega kraja**

(Nadaljevanje z 2. strani)

"Bratu Juriju bi tudi rada pi-
sala; mu bom pa drugič, sedaj
nimam več časa.

"Sedaj pa moram končati in
Vas vse prav srčno pozdravim.
Zbogom. Tvoja sestra

"Pavla Jeras."

* * *

Sledeče pismo je pa od Ma-
rije Verjent, prijateljice in so-
vaščanke Mrs. Terlep. Pismo se
glasi:

"Uševak pri Kamniku,
7. marca 1946.

Draga prijateljica!

"Sporočam Ti, da sem včeraj
prejela Tvoje pismo, ki je bilo
napisano 12. februarja. Bila
sem zelo vesela in presenečena,
ko si se na me spomnila. O pri-
jateljica moja, tukaj je bilo ze-
lo hudo, pa ne za vse, le neka-
tere družine so bile bolj prizade-
te.

"Tvoji bratje in sestra še ži-
vijo, toda oče je umrl leta 1944,
ko smo bili mi od doma... V
naši okolici je bilo tako, da so
šli nekateri v partizane, a ne-
kateri pa v nemško vojsko. Sle-
dnje so morali storiti vsled
strahu pred Nemci in domačimi
izdajalci, da jih niso preganjali.
Največ seveda jih je bilo v par-
tizanih, ker so se zavedali. Moš-
ki, ženske in otroci niso hoteli
pomagati Nemcem in domačim
izdajalcem, belogardistom, zato
so jim vse požgali. Gorje je bi-
lo, če so Nemci dobili v kakšni
hiši partizane. Vselej so hišo ob-
kolili, nobenega niso pustili ven
in vse skup zažgali, pa naj so
bili še tako majhni otroci v hi-
ši.

"Kam pa naj bi bili šli par-
tizani drugam kot v kmečke hi-
še iskat si hrane in drugih po-
trebščin. Vsak jim je rad poma-
gal, nahanjal jih, jim pral oble-
ke, šival in dal jim druge pomo-
či, ko so bili reveži v hosti od
1941 do 1944. Večino so pre-
spali pod smrekami, pa nagi,
bosi v mrazu. Še kajšljati niso
smeli, niti kihati ali se glasno
pogovarjati, kajti to bi jih bilo
izdalo. Res, to so bili pravi ju-
naki.

"Najhujše zlo so nam delali
naši domači izdajalci. Cmokova
Micka je bila ena med njimi, so
jo morali partizani ustreliti, pa
tudi Vožbejnovega Luka. V Ušev-
ku jih je padlo deset, moj sin,
Belčarjev, Španove Ančke, ki je
imela Matičkovega, Blekovi tri-
je, Milen, Čibrova Reza in Cmo-
kove Micke sin, ta je padel za
Nemce. Režo so ustrelili naši do-

mači izdajalci zato, ker je hodil
sin nazaj k njej iz gmajne. Naj-
hujšo smrt je imel Blekov Fran-
cel, star okrog 30 let; on je od
lakote umrl v Mathausan lager-
ju v Nemčiji. Ko so tam prišli
Rusi, so dobili veliko živih lju-
di sama kost in koža jih je bila.
Niso mogli več govoriti, ne ho-
diti, tako so bili izstradani. Tu-
di Rusi jih niso mogli več re-
šiti.

"Blekov Poldek je padel v
partizanih na Tuhiuju, 17-letni
Jaka je padel v nemški vojski.
Njegova punca ga je spravila
tja, kmetijo pa je prevzela Rez-
ka, ki je omožena in ima enega
Palovčana. Kako naj si reva po-
maga, domovje požgano, živine
nič, gnoja nič, država pa tudi ne
more pomagati, ker jo šele po-
stavljamo. Sedaj stanuje v Ne-
vlah v farovžu, tam, kjer je spal
škol. Nimamo župnika, on je
streljal na partizane in je bil iz-
dajalec slovenskega naroda. Se-
daj hodi neki menih maševati.
Žalostno in dolgočasno je po-
gledati po dolini, pa bodo že po-
pravili. Samo da smo odgnali
požigalce, morilce-okupatorje.

"Strašno je bilo leta 1942, ta-
krat so jih veliko pobesili, kar
po hišah so jih Nemci pobrali,
katerega so količkaj česa osu-
bili. Hudumalovga Johana, Go-
berjevega Franceta iz Mekinj
so obesili žive v Kamniku pri
pošti. Čuden je bil prizor. Ljudje
so po mestu vpili: 'Gore, gore,
pokrite nas!' In mnogo, mnogo
takih slučajev bi Ti opisala, ali
je pregrezno za pisati. Pri-
nas smo tudi mnogo prestali;
mojega moža so bili osumili, že
leta 1941; bil je v Begunjah.
Otroci vsi sposobni za vojsko,

najmlajši še ni imel 15 let, a
moral je v gmajno. O, Ti si ne
moreš misliti, kako hudo mi je
bilo — šest otrok v vojski. Dve
hčeri so ujeli naši izdajalci ali
nemški pomagači. Kako so jih
tepli in na vasi privezovali, po-
tem pa v Nemčijo v lager od-
peljali. Prišle sta hvalabogu
srečno nazaj; sedaj so po služ-
bah. Starejši sin Nace je pa-
del, to mi je velika rana, ki se
ne bo nikdar zacelila.

"Zdaj sva sama z možem do-
ma, imava par govedov, drugo so
vse Nemci pobrali. Bo že boljše,
samo, da bi bili zdravi. Sama
sebi se čudim, da sem vse to
prenesla. Država pa skrbi za na-
še sinovce in hčere, zdaj so po
pisarnah samo zanesljive osebe.
Onim ljudem, ki so pomagali
Nemcem ali ta belim, je država
vse njih imetje zaplenila. Korel-
novega Nandeta nikjer ni, ker
je pomagal Nemcem. On je bil v
Ljubljani, voditelj bele garde;
domačija je vsa podržavljena,
on je pa izginil neznano kam.
Urančkovega Rudelna hčerko so
tudi naši domači izdajalci in
Nemci obstrelili, pa še ni bila
mrtva, so še živo na ogenj vr-
gli. Ona je bila hrabra borka,
eno leto v gmajni, pa so jo bili
ujeli v Bisterci. Še iz Varpol je
bil eden zraven in Važbavčev
izpod Jevš.

"Sedaj sem Ti vsaj nekoliko
popisala, bi Ti imela še več po-
pisati, pa sem precej živčno
oslabela. Te prav lepo pozdrav-
ljam, kakor tudi Tvojega mož-
ja in otroke, četudi jih ne po-
znam. Pozdravim tudi vse Ble-
kove. Ostajam Tvoja prijateljica

"Marija Verjent."

WINS OVER 50,000 SCHOOL ARTISTS... Florence Smith, 17, New
York City, shown with design of a greeting card, which shows an
18th century dandy and his lady getting into a carriage on a snowy
Christmas night. The \$10,000 Harry Deehla art competition was con-
ducted in the public schools throughout the nation. More than 50,000
youngsters entered the competition.

Hiša naprodaj

732 E. 200 St. — za 2 družini,
5 sob zgoraj in 4 spodaj. — Za
podrobnosti se obrnite na
MATT F. INTIHAR
630 East 222 St.
IV 2644 ali IV 0678

Kadar kupujete ali prodajate!

Posestvo, n. pr. hišo, zemlji-
šče, trgovino ali farmo, se vedno
obrnite za zanesljivo in pošteno
postrežbo v vaše popolno zado-
voljstvo vedno do nas.

Splošna zavarovalnica proti
ognju, nezgodam, za avtomobi-
le itd.

Gradimo tudi nove domove po
vašem okusu.

Se priporočamo
Edvard Kovac, Frank Prevec
in **Nettie Prince**
KOVAC REALTY
960 E. 185 St.
KE 5030

Zakrajsek Funeral Home, Inc.,

6016 ST. CLAIR AVENUE
Tel: ENdicott 3113

B. J. RADIO SERVICE

1363 E. 45 St. — HE 3028

SOUND SYSTEM

INDOOR—OUTDOOR

Prvovrstna popravila na vseh
vrst radio aparatov

Tubes, Radios, Rec. Players

Vse delo jamčeno

NAZNANJAMO

da imamo sedaj velike zaboje
za čevlje in obleko, ki jo name-
ravate poslati v staro domovi-
no. Ako hočete pomagati svojim
sorodnikom v stari domovini,
obiščite

Mihaljevich Bros.

6424 St. Clair Ave.
HE 6152

ROOFING — SIDING — GUTTER
čistimo, popravimo in prebarvamo
Okna popravimo. Prihranite si
denar. Delo napravimo točno in po
zmerni ceni.

YANESH BROS.

Home Improvement Co.
Wickliffe 656 ali Wickliffe 239W3

Set za družabno sobo

se proda. 2 komada v zelo do-
brem stanju. Vpraša se na 1118
East 64th Street.

Lepo opremljeno sobo

se odda v našem poštenemu, mir-
nemu moškemu. Vpraša se po
4.30 uri popoldne na 8823 Em-
pire Avenue.

KADAR RABITE zobozdravniško

oskrbo

POJDI TE K ZANESLJIVEMU
ZOBODRAVNIKU

Naš urad se nahaja na enem
prostoru že 25 let. Za prvi
obisk ni treba določiti čas—
pridite kadarkoli—pozneje pa
se bo delo, kakršnokoli želite
v zobozdravniški stroki, izvr-
šilo ob času ko vam bo naj-
bolj prikladen.

PRVOVRSTNO DELO PO ZMERNIH
CENAH, VAM NAPRAVI
DR. J. V. ZUPNIK
6131 St. Clair Ave.
v poslopu North American banke
VHOD NA STRANI E. 62 ST.

Preskrbite potrebno nego
slovenski mladini v Sloveniji!
Prispevajte za otroško bolnico
v Sloveniji! V uradu "Enako-
pravnosti" lahko oddaste vaš
delež!

Ženska

želi dobiti delo v kuhinji v re-
stavrariji ali na gostilni. Vpra-
ša se na 965 ADDISON RD.

MOŠKI ALI ŽENSKO

izurjeni kot operatorji na šival-
nih strojih za izdelovanje žen-
skih oblek. Izvrstne delovne
razmere in podpore.

J. BROCK & CO.
2570 Superior Ave.

Proda se

hiša za 2 družini; 10 sob, fornez
in vse v dobrem stanju. Poizve
se na 1059 E. 69 St., zadaja.

Proda se

hiša za 3 družine, na E. 64. ce-
sti; 3 sobe prazne. Ako kupite,
se lahko selite. Cena \$5,500. Hi-
ša na Argus Ave. in E. 140. ce-
sta; za 2 družini, 5 in 5; fornez,
garaža. Cena \$8,500. Imam še
več hiš naprodaj. Pokličite
GEORGE KASUNIC, HE 8056.

ŽENSKO

za hišne služkinje

5. pop. do 1.40 zj.
5 večerov v tednu
\$34.00 tedensko

V downtown poslopu
Zglasite se v
Electric Building
700 Prospect Ave.
soba 901

Ženski uposlevalni urad
**THE OHIO BELL
TELEPHONE CO.**

NAPRODAJ

je bungalow s 5 sobami; blizu
Slov. društvenega doma na Re-
cher Ave. Sprejemna soba, og-
njišče, obednica, kuhinja in dve
spalnici spodaj; ena spalnica
zgoraj. Garaža in cementiran
dovoz; parna gorkota. Samo 13
let stara. Se lahko kmalu vseli-
te. Cena \$11,800.

Fitzjohn Realtors

778 E. 185 St. IV 6988
Ob večerih KE 2164.

ALI POTREBUJETE DELO?

Mi imamo dobro službo za
izdelovalca sukenj

Delajte v čistem ozračju v eni
izmed najboljših department tr-
govin v Clevelandu. Stalno delo,
tedenska plača.

The Halle Bros. Co.

Oblak Mover

Se priporoča, da ga pokličite
te vsak čas, podnevi ali po-
noči. Delo garantirano in hi-
tra postrežla. Obrnite se z
vsem zaupanjem na vašega
starega znanca

John Oblaka

1146 E. 61 St.
HE 2730

Slovenski ameriški narodni svet

3935 W. 26th Street, Chicago 23, Ill.

Na zadnji (prvi) konvenciji SANS, ki se je vršila 2. in 3. sept. 1944 v Clevelandu, so bili izvoljeni sledeči uradniki, gl. odborniki in člani širšega odbora:

CASTNI CLANI:

Castni predsednik: LOUIS ADAMIC, Milford, N. J.
Castna podpredsednica: MARIE PRISLAND, 1034 Dillingham Avenue, Sheboygan, Wis.
Castni član: DR. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.

CLANI EKSEKUTIVE:

Predsednik: ETBIN KRISTAN, 23 Beechtree St., Grand Haven, Mich.
1. podpredsednik: JANKO N. ROGELJ, 6208 Schade Ave., Cleveland 3, O.
2. podpredsednik: FRED A. VIDER, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois.

Tajnik: MIRKO G. KUHLE, 3935 W. 26th St., Chicago 23, Ill.
Blagajnik: VINCENT CAINKAR, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
Zapisnikar: JACOB ZUPAN, 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

Clani:
LEO JURJOVEC, 1840 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
ANTON KRAPENC, 1636 W. 21st Pl., Chicago 8, Ill.
LEOPOLD KUHLEN, 6409 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.
ALBINA NOVAK, 6117 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.
FRANK ZAITZ, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

NADZORNI ODBOR:

LOUIS ZELEDNIKAR, predsednik, 351 N. Chicago St., Joliet, Ill.
JOSIE ZAKRAJSEK, 7603 Cornelia Ave., Cleveland 3, Ohio.
JOSEPH ZAVERTNIK, 309 Tenafly Rd., Englewood, N. J.

SIRSI ODBOR:

ANTON DEBEVC, 1930 So. 15th St., Sheboygan, Wis.
JOSEPH F. DURN, 15605 Waterloo Rd., Cleveland 10, Ohio.
JOSEPHINE ERJAVEC, 527 No. Chicago St., Joliet, Ill.
THERESA GERZEL, 334 Erie Ave., W. Alhuppa, Pa.
ANTON HORZEN, Route No. 4, Princeton, Ill.
ANTHONY JERSIN, 4676 Washington St., Denver, Colo.
REV. MATH KEBE, 223—57th St., Pittsburgh 1, Pa.
FRANK KLUNE, 604—3rd St., N. W., Chisholm, Minn.
HELENA KUSAR, 1936 So. Kenilworth Ave., Berwyn, Ill.
KATHERINE KRAINZ, 17338 Hawthorne Ave., Detroit 3, Mich.
JOHN KVARITCH, 411 Station St., Bridgeville, Pa.
JOHN POLLOCK, 24465 Lakeland Blvd., Noble, Ohio.
LUDVIK MUTZ, 364 Menahan St., Brooklyn, N. Y.
ANTOINETTE SIMCICH, 17410 Nottingham Rd., Cleveland 19, Ohio.
THERESA SPECK, 4658 Rosa Ave., St. Louis 16, Mo.
VALENTINE STROJ, 1940 N. Holmes Ave., Indianapolis, Ind.
JOHN M. STONICH, 1634 Cedar St., Pueblo, Colo.
ANDREW VIDRICH, 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
ANTON ZBASNIK, A. F. U. Bldg., Ely, Minn.
JOSEPH ZORC, 1045 Wadsworth Ave., No. Chicago, Ill.

Zadeva Draže Mihajlovića

(Iz urada Slovenskega ameriškega narodnega sveta)

(Nadaljevanja in konec)

Tega istega marjoja Bačevića je odlikoval kralj Peter z redom Zvezde Karadžorđe na priporočilo Draže Mihajlovića (Dokument št. 538).

Medtem pa je kralj Peter v Londonu poročil svojo grško princezino in 12. maja 1944 je poslal generalu Mihajloviću naslednje poročilo (Dokument št. 644):

"V imenu kraljice in svojem imenu Vam izražam svojo zahvalo v položaju ministra Jugoslovanske armade v domovini, Centralnemu narodnemu odboru, Cerklvi in mojemu junaškemu narodu za vaše čestitke ob priliki moje poroke. Bog vas blagoslovi in naj vam da moč, da vzdržite do končne zmage in osvoboditve!"

Ta poslanica je podpisana "Peter II." in spodaj stoji naslednja pripomba: "Purić, strogo zaupno št. 189, 12. maja."

Purić je bil Petrov ministriški predsednik. Še nikoli ni poslana bila označena za "strogo zaupno." Ne vsebuje nikakih vojaških tajnosti, vsebuje pa eno veliko politično tajnost. V maju 1944, tri mesece po izjavi britanskega premierja Churchilla pred britskim parlamentom, da je angleška vlada zaključila podpirati osvobodilno vojsko maršala Tita, pa jugoslovanski kralj sili Mihajlovića, da "vzdrži do končne zmage" nad isto vojsko maršala Tita.

Kolaboracija v Srbiji

Številne listine v poročilu jugoslovanske komisije za vojne zločine kažejo, da so četniki v Srbiji sodelovali z Nemci in Bolgari in s vojsko Milana Nedića, načelnika lutkarske vlade v Beogradu. Mihajlovićevi poveljniki so obiskovali Beograd in se v mestu svobodno kretali. Dobilivali so materialno in finančno pomoč od Nemcev. Sklenili so uradne pogodbe z nemško komando v Srbiji in javno so se udeleževali obešanja ujetih partizanov.

Aprila 1942 sta bila dva partizanska voditelja, Ilija Katić in Tihomir Sarić, ujeta od pomešanih nemških, Nedićevih in Mihajlovićevih čet ter obešena na mestnem trgu. Ta prizor je bil

fotografiran od raznih strani in oddajani so bili govori. Eden izmed govornikov je bil Budimir Busiljić, poveljnik Mihajlovićevega četniškega korpusa Tamnovo. (Dokument št. 649).

V Srbiji se je nahajal zavod za prisiljeno vzgojo mladine. Dne 4. septembra 1944 je ravnatelj tega zavoda Milovan G. Popović poslal naslednje pismo G. Veliboru Joniću, ministru za izobrazbo v Nedićevem kabinetu:

"Čast mi je sporočiti Vam, v smislu Vašega strogo zaupnega akta št. 16 z dne 30. avgusta 1944, da sem poslal 104 študente k srbskim oboroženim silam in sicer: 53 v korpus Srbskih prostovoljcev, 26 Srbski milici in 25 Draži Mihajloviću. Dijaki so bili izbrani na podlagi prostovoljnih prošelj in proste izbire."

Fotostatični posnetek tega pisma, ki ga je podpisal Milovan G. Popović, je zanešen v poročilo komisije kot dokument št. 653. To kaže, da so uradne agencije Nedićeve lutkarske vlade nabirale novince za Mihajlovićevo borbo proti partizanom.

V svojem mesečnem poročilu ministrstvu za notranje zadeve, ki je bilo datirano 7. februarja 1944, pravi Svetozar Štefanović, prefekt okraja Šabac, med drugimi rečmi tudi tole:

"... Četniki Draže Mihajlovića se gibljejo v vseh občinah tega okraja in vršijo svoje lastne vrste policijske naloge. Posebno pozornost obračajo komunistom in njihovim simpatičarjem in ako katerega zasačijo, ga ubijejo..."

Iz te listine (št. 661) je razvidno, da so se četniki svobodno kretali v Srbiji ter da so pomagali nemški vojski vzdrževati red in mir z "ubijanjem komunistov in njihovih simpatičarjev," edine skupine, ki se je aktivno upirala nacijem in njihovim pomagačem.

Dne 4. maja 1942 je kapitan Dušan B. Radović, poveljnik zlatoborske četniške jedinice, poslal pismo četniški komandi, ki se v odlomkih glasi:

"... 2. maja tega leta sem se pod pritiskom sovražnika umaknil na desni breg Drine.

"Dne 3. maja letos, okrog 9. ure... so me Nemci ustavili in razorožili mojih 69 mož, dasi

sem imel v žepu potrebne listine o legalnosti moje jedinice ostati na ozemlju Srbije. Nisem se upiral, ker nisem imel navodil.

"Prosim, hitro me obvestite, kam naj grem in kateri edinici se naj pridružim."

Fotostatični odtis tega pisma, ki ga je podpisal kapitan Radović, je vključen v poročilo komisije kot dokument št. 694.

Jugoslovanska armada v domovini je tudi prakticirala kolaboracijo s sovražnikom. Dne 24. julija 1944 je polkovnik Milutin Radojević, delegat Vrhovne komande jugoslovanske armade, poslal poveljniku korpusa Čegarsko depešo, ki se v odlomkih glasi:

"... Kraiskomandantura zahteva sestanek z našimi oficirji iz tega ozemlja, da uredimo 'čistko komunistov' v Zaplanju. Tega za zdaj ni treba, potrebna pa je po drugih krajih, da dobimo orožje in strelivo..."

Iz te listine (št. 709), ki jo je podpisal polkovnik Radojević, je razvidno, da je Vrhovna komanda jugoslovanske armade vodila posredna pogajanja z nemško vojaško komando z namenom, da dobi orožje in amunicijo za borbo proti partizanom.

Dne 23. septembra 1944 je Vrhovna komanda jugoslovanske armade poslala Mihajlovićevim poveljnikom depešo, ki se deloma glasi:

"Splošen položaj: Ameriški polkovnik je izjavil 21. septembra v navzočnosti Čike (Mihajlovića), Centralnega narodnega odbora, načelnika in Neška, da

na podlagi sporazuma ruske čete ne bodo prekoračile jugoslovanske meje ter da so radi tega že 20 dni stale ob naši meji, ne da bi jo prekoračile: da bodo amerikanske čete prišle v Jugoslavijo in jo okupirale toda šele tedaj ko bodo deželo Nemci zapustili ter da se bo pod ameriško okupacijo vršil plebiscit, toda na tak način, da bo Čika (Mihajlović) zmagal in Tita legalno odstranil... Do tistega časa pa na zagotavlja našo zmagalo se predno bo konec tega leta.

"Položaj v Srbiji: Prvi partizanski korpus 1., 6. in 37. divizija po večini v okrožju Koluvara... njegove prehodne jedinice skušajo doseči Šumadijo. V celoti ne kažejo znamenj kake večje aktivnosti. VII. korpus (13., 36. in 11. divizija) v okolici Boranje Jagodne. Proti partizanom so naperjene sledeče sile: dva brandenburška bataljona, pojačena, zapirata cesto Mladenovac-Topola, da ustavita prodiranje proti vzhodu; divizija Frinž Eugen se pomika iz Više grada in ena oklopna divizija, sestojeca iz petih bataljonov, je prispela v Gornji Milanovac 21. septembra zvečer... Za naše operacije proti XI. korpusu smo dobili dva bataljona prostovoljcev... in možno je, da dobimo tudi en nemški bataljon.

"Položaj je torej izobren."

Fotostatični odtis te listine (št. 725), ki jo je podpisal kapitan Vojinimir M. Marković, eden izmed važnih poveljnikov jugoslovanske armade v Srbiji je reproduciran v poročilu komisije. Ime ameriškega polkovnika kateremu se predpisuje zgorajšnja izredna izjava ni omenjeno v depeši, toda upati je, da septembra meseca 1944 ni bilo ameriškega oficirja, ki bi bil taklo nepreviden v navzočnosti toliko prič. Obstajala je močna klika častnikov v vojnem departamentu v Washingtonu, ki je smatrala (in dozdevno se smatrala), da je Mihajlovićeva kolaboracija z Nemci bila potrebna iz razloga, da se prepreči širjenje komunizma, toda do septembra 1944 je moral potek dogodkov prisiliti tudi to skupino oboježateljev Mihajlovićevega izdajstva biti previden v svoji kri-

tiki o gibanju maršala Tita in pri zagotavljanju kolaboracionistov o nadaljnjem podpiranju od strani vlade Zedinjenih držav.

V septembru 1944, ko je ameriška misija prišla k Mihajloviću, je bil edini cilj četniških sil, da vržejo partizane iz Srbije. V svojih poveljnih edinicah, da se borijo, so Mihajlovićevi poveljniki dali četnikom razumeti, da je vojna med Rusijo in anglo-amerikanskim blokom neizogibna ter da bo izbruhnila na Balkanu. Dne 4. septembra 1944 je Dragotin S. Račić, poveljnik četrte čete udarniškega korpusa jugoslovanske kraljeve armade v domovini, izdal svoje navodilo št. 6, ki se v odlomkih čita takole:

"Zavezniki so rdečkarje zapustili. Nič več ne prejemo materialne pomoči, kajti na polju zunanje politike postaja položaj med Sovjeti in Anglo-Amerikanci čedalje bolj napet in možno je, da se vname med njimi oborožen boj radi balkanskih vprašanj. Radi tega je Tito, po navdilih iz Moskve, skušal postaviti svojo oblast nad Srbijo in to z namenom, da bi potem lahko zahteval, da se Jugoslavija želi pridružiti Sovjetom; medtem pa nam Amerikanci in Angleži pripovedujejo, da očistimo Srbijo v čim najkrajšem času—brez razlike kakšnih načinov se poslužujemo—in namenu, da ustvarimo pogoje za njihov prihod na Balkan na našo zahtevo.

"Vsled tega je torej borba, v katero se sedaj podajamo odločilna za Srbijo, odločilna za Jugoslavijo in za Balkan kot celoto, kajti naša zmaga (nad partizani) ali naša premaga ter naglica, s katero vršimo svoje delo, bo odločila, ali pridejo Anglo-Amerikanci, ali Sovjeti na naše ozemlje."

Fotostatični odtis tega navodila (Dokument št. 726), s podpisom majorja Račića, je reproduciran v poročilu komisije. Poročilo vključuje več drugih povelj in navodil majorja Račića, ki kažejo, da so se četniki v Srbiji borili rama ob rami z Nemci, z Nedićevo milico in fašističnimi Bolgari—vse proti partizanom. Poročilo tudi vključuje ukaz s podpisom Draže Mihajlovića z dne 27. maja 1944, s katerim imenuje Mihajlović tega istega Račića v štab četrte skupine udarniškega korpusa jugoslovanske kraljeve armade v domovini (Dokument št. 729).

Dokler se ne najdejo nadaljnji dokazi, se ne more soditi o resničnosti izjav, ki so jih napravili Mihajlovićevi poveljniki, ko so izjavljali, da so Anglo-Amerikanci sili in nagovarjali četnike za borbo proti partizanom, kajti partizanska zmaga bi pomenila sovjetizacijo Balkana, medtem ko bi četniška zmaga pomagala, da bi amerikanske in angleške čete prišle v Jugoslavijo kot gost četniške komande.

Dne 4. septembra 1944 je ravnatelj tega zavoda Milovan G. Popović poslal naslednje pismo G. Veliboru Joniću, ministru za izobrazbo v Nedićevem kabinetu:

"Čast mi je sporočiti Vam, v smislu Vašega strogo zaupnega akta št. 16 z dne 30. avgusta 1944, da sem poslal 104 študente k srbskim oboroženim silam in sicer: 53 v korpus Srbskih prostovoljcev, 26 Srbski milici in 25 Draži Mihajloviću. Dijaki so bili izbrani na podlagi prostovoljnih prošelj in proste izbire."

Fotostatični posnetek tega pisma, ki ga je podpisal Milovan G. Popović, je zanešen v poročilo komisije kot dokument št. 653. To kaže, da so uradne agencije Nedićeve lutkarske vlade nabirale novince za Mihajlovićevo borbo proti partizanom.

V svojem mesečnem poročilu ministrstvu za notranje zadeve, ki je bilo datirano 7. februarja 1944, pravi Svetozar Štefanović, prefekt okraja Šabac, med drugimi rečmi tudi tole:

"... Četniki Draže Mihajlovića se gibljejo v vseh občinah tega okraja in vršijo svoje lastne vrste policijske naloge. Posebno pozornost obračajo komunistom in njihovim simpatičarjem in ako katerega zasačijo, ga ubijejo..."

Iz te listine (št. 661) je razvidno, da so se četniki svobodno kretali v Srbiji ter da so pomagali nemški vojski vzdrževati red in mir z "ubijanjem komunistov in njihovih simpatičarjev," edine skupine, ki se je aktivno upirala nacijem in njihovim pomagačem.

Dne 4. maja 1942 je kapitan Dušan B. Radović, poveljnik zlatoborske četniške jedinice, poslal pismo četniški komandi, ki se v odlomkih glasi:

"... 2. maja tega leta sem se pod pritiskom sovražnika umaknil na desni breg Drine.

"Dne 3. maja letos, okrog 9. ure... so me Nemci ustavili in razorožili mojih 69 mož, dasi

venskega narodnega doma na St. Clair Ave.

15. septembra, nedelja. — Zenski klub Waterloo — Ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

22. septembra, nedelja. — Zenski odsek SDD—ples za v pomoč Primorcem v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

29. septembra, nedelja. — Odbor za postavitev spomenika prireditel v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

6. oktobra, nedelja. — Progressivne Slovenke krožek št. 1 ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

12. oktobra, sobota. — Cerkljiško jezero SDZ—ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

13. oktobra, nedelja. — Washington SSZ — ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

20. oktobra, nedelja. — Slovenska ženska zveza št. 41 ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

21. septembra, sobota. — Carniola Hive 498 The Maccabees. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

26. septembra, sobota. — Društvo "Spartans" št. 576 SNPJ Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

27. septembra, nedelja. — Moški klub cerkve sv. Pavla. — Ples v avditoriju SND.

6. oktobra, nedelja. — Slovenska ženska zveza št. 50. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

5. oktobra, sobota. — Društvo "Svobodomiselnice Slovenke" št. 2 SDZ. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

12. oktobra, sobota. — Društvo Slovenske Sokolice štev. 442 SNPJ. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

13. oktobra, nedelja. — Federacija SNPJ pevski krožki, Koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

19. oktobra, sobota. — Honor Guards SDZ. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

20. oktobra, nedelja. — Miss Bernice Novak, Pevski koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

20. oktobra, nedelja. — 10-letnica krožka štev. 3 Progressivnih Slovenk — igra in ples v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

26. oktobra, sobota. — Betsy Ross AFU — ples v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd.

26. oktobra, sobota. — Carniola Tent No. 1288 The Maccabees Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

27. oktobra, nedelja. — Dramski zbor "Ivan Cankar". Igra v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

27. oktobra, nedelja. — 30-letnica društva "Vipavski raj", št. 312 SNPJ v Slovenskem domu na Holmes Ave.

27. oktobra, nedelja—Waterloo Camp WOW — prireditel v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Road.

1. novembra, Petek. — State Highway, Ples v avditoriju Slov. nar. doma.

2. novembra, sobota. — Društvo "Danica" št. 11 SDZ. Ples v avditoriju S. N. Doma na St. Clair Ave.

3. novembra, nedelja. — Glasbena Matica. Koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

3. novembra, nedelja. — Collingwood Hive Macc—prireditel v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Road.

9. novembra, sobota. — Društvo Slovenec št. 1. SDZ. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

10. novembra, nedelja. — Koncert pevskega zbora "Slovan" v S. D. Domu, ob 3. uri popoldne.

10. novembra, nedelja. — Slovenska narodna čitalnica. — Proslava 40-letnice v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

10. novembra, nedelja. — V BSNPJ — prireditel v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

16. novembra, sobota. — Društvo tvo Sv. Ane št. 4 SDZ. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

17. novembra, nedelja. — Glasbena Matica. Koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

17. novembra, nedelja. — Mladinski pevski zbor SDD—prireditel v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

23. novembra, sobota. — Društvo tvo Sv. Cirila in Metoda št. SDZ. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

24. novembra, nedelja. — Plesna redba podružnice štev. 1 SANS v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

24. novembra, nedelja. — Plesni zbor "Jadran"—koncert in ples v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

VAŽNA PRIPOROČILA

za lastnike vodnih grelcev

Dočim smo vedno pripravljeni popraviti plinsko opremo, ni včasih dovolj samo popravilo. Z vodnimi grelci, so naprimer, sledeči vzroki daleč proč od dobrega delovanja s popravo:

- Premajhni grelci ali tanki
- Neinsulirani tanki
- Slabo izdelani ali nepravilno sestavljeni grelci s stransko roko
- Ročna kontrola ali samo delna avtomatična kontrola temperature
- Obrabljeni grelci in tanki

V takih slučajih je edino ena pametna reč, ki jo je storiti—instalirajte moderen avtomatičen.

- insuliran,
- podkurjen grelec.

Tako boste imeli zasigurano vročo vodo kolikor jo boste želeli, vsak čas, brez vaše pažnje, in po prihrankih, ki so večji kot pa zahteva vaša investicija.

Preglejte te boljše grelce pri vašemu plumberju ali prodajalcu. Vprašajte posebno, da vam pokaže avtomatične, podkurjene, insulirane modele—te nosijo znak odobritve American Gas Association, zagotavljajoč vam prvovrstno delovanje in varnost.

THE EAST OHIO GAS COMPANY